

Rent hav-fondrapport 2/2017 (13.9.2017)

Situationen 31.7.2017	€
Fondens tillgångar	13,6 MEUR
Tillgångar som använts till projekt	11,4 MEUR
Tillgångar som avsatts för pågående projekt	2,2 MEUR

Målet för John Nurminens Stiftelses projekt Ett Rent Östersjön är att förbättra Östersjöns tillstånd med hjälp av konkreta åtgärder, som minskar belastningen på och miljöriskerna för havet.

I stiftelsen arbetar nio personer, varav två på deltid, med projekten Ett Rent Östersjön och stödåtgärderna för dem.

Projektens utveckling

Inom projektet NutriTrade som påbörjades 2015 skapas en frivillig handel med näringsutsläpp för Östersjöområdet, vilket gör det möjligt att genomföra kostnadseffektiva metoder för minskning av utsläpp samt att neutralisera näringsutsläpp i Östersjöområdet. Samtidigt testar man flera lovande pilotåtgärder för att minska näringsbelastningen på Östersjön, bland annat gipsbehandling av åkrar kring Skärgårdshavet, och dessutom åtgärder för att avlägsna näringsämnen som redan hamnat i havet, såsom odling av blåmusslor och vårdfiske. Samtliga pilotprojekt samt genomförandet av plattformen NutriTrade för gräsrotsfinansiering av projekt för att minska näringsbelastningen har framskridit enligt plan. Vattenverk av fyra finska städer har redan neutraliserat sina årliga fosforutsläpp genom NutriTrade. Inom projektet har man även utrett ett mer omfattande utnyttjande av flexibla och kostnadseffektiva mekanismer av de slag som ingår i den frivilliga utsläppshandeln för skyddet av Östersjön.

I 2015 startade stiftelsen Närfiskprojektet, vars syfte är att lyfta näringsämnen från havet genom riktat fiske av karpfiskar till människoföda. Av fångsten tillreds fiskbiffar och andra fiskprodukter. Under 2017 rekryterades ett tjugotal fiskare till projektet, och vårdfisket inleddes i maj. År 2017 kommer fiskbiffar att finnas tillgängliga i storkök åtminstone i Åbotrakten och i Esbo samt hos Palmia i Helsingfors. I april 2017 lanserade stiftelsen tillsammans med Kesko en rikstäckande konsumentprodukt, Pirkka-skärgårdsfiskbiffar, som tillverkats av vårdfiskefångster. Det slutliga syftet är att kommersialisera hela produktionskedjan så att vårdfisket på havsområden fungerar i slutet av projektet utan den ersättning för fosforrening som betalas till fiskarna.

Vid vattenreningsverket i Gattjina, den största staden i Leningradområdet efter S:t Petersburg, och vattenreningsverket i Viborg togs den utrustning för fosforavskiljning från avloppsvattnet som stiftelsen levererat i bruk under 2015–2016. Med dessa åtgärder minskas näringsbelastningen i Finska viken med cirka 50 ton om året, vilket är dubbelt så mycket som utsläppen från avloppsreningsverket i Viksbacka i Helsingfors. Det följande steget för avloppsvattenprojekten i nordvästra Ryssland är effektivisering av fosforavskiljningen från avloppsvattnet i staden Kingisepp. Investeringarna kommer att genomföras senast i början av 2018. Med detta projekt minskas den fosforbelastning som hamnar i havet med 13 ton om året.

Man har tillsammans med vattenverket i vitryska Vitebsk ingått avtal om nedskärning av den näringsbelastning som kommer ut ur reningsverket genom att effektivera reningen så att den motsvarar rekommendationsnivån av Östersjöns skyddskommission, dvs. över de nationella minimikraven. Den effektiviserade fosforavskiljningen från stadens avloppsreningsverk har inletts under hösten 2016, och med hjälp av den kan man årligen skära ned den belastning som orsakar övergödning i Östersjön med nästan 50 ton. För jättehönsgården i Udarnik i närheten av Viborg har man inom det projekt som finansieras av stiftelsen och BSAP Trust Fund införskaffat ett filtreringssystem för näringshaltigt avrinningsvatten, Ett

system för hantering av avrinningsvatten från åkrar installerades under hösten 2015, och ett filtreringssystem för gödselbassängerna togs i bruk i juni 2017.

Stiftelsens styrelse godkände i maj 2016 ett nytt projekt med syfte att hantera fosforutsläppet från en biogasanläggning som håller på att byggas i Lviv i Ukraina. Med hjälp av projektet kan man förhindra att mer än 100 ton fosforbelastning om året hamnar i Östersjön via floden Poltava.

Anskaffning av medel och uppnående av målen

Mellan 2005 och 2016 har man samlat in sammanlagt cirka 13,6 miljoner euro i fonden för Ett Rent Hav för projekten Ett Rent Östersjön, varav cirka 11,4 miljoner euro har använts för genomförande av projekten. Fondens resterande tillgångar, 2,2 miljoner euro, har avsatts för pågående och planerade projekt.

Korrigerigering till den föregående fondrapporten: I tillgångar som använts till projekt hade vi i misstag skrivit 1 miljon euro för mycket. 31.12.2016 hade man använt 10,7 MEUR till projekt (inte 11,7 MEUR) och tillgångar som avsatts för pågående projekt uppgick till 2,9 MEUR (inte 1,9 MEUR).

Hittills har projekt genomförts på totalt 25 platser, varav 17 har slutförts. Tack vare projekten har den årliga fosforbelastningen på Östersjön minskat med totalt mer än 2 100 ton. Dessutom har John Nurminens Stiftelse medverkat genom att erbjuda teknisk expertis vid gödselfabriken i Kingisepp och avloppsreningsverket i Warszawa och därigenom bidragit till den betydande minskningen av fosforutsläppen. Med de projekt som nu pågår minskar de årliga fosforutsläppen i Östersjön med flera hundra ton och dessutom bidrar man till att skapa nya och effektiva metoder för att minska näringsämnen, också sådana som lämpar sig i Finland.

Nya projekt

Med denna rapport följer vi upp genomförandet av de projekt som inletts före år 2016. Projekt som vi beslutar genomföra senare kommer att finansieras från insamlingskontot för Ett rent Östersjön-projekt. Insamlingskontot öppnades år 2016.

2017 har stiftelsen inlett ett projekt för att bedöma riskerna med näringsämnesutsläpp till följd av biogasproduktion i Östersjöområdet. Riskbedömningen kommer att bli färdigställd senast i slutet av 2017. Stiftelsen kommer att bedöma behovet av ytterligare åtgärder på basis av riskbedömningen.

Stiftelsen har deltagit i genomförandet av en kalkylator för Östersjön som publicerades under vintern 2017. Med hjälp av kalkylatorn kan konsumenterna beräkna sin egen inverkan på näringsämnesbelastningen i Östersjön. På basis av kalkylatorn har stiftelsen även genomfört mobilspelet Splash för barn. Avsikten med spelet är att öka Östersjömedvetenheten hos barn och unga.

I oktober 2017 kommer ett nytt, delvis EU-finansierat projekt BEST (Better Efficiency for Industrial Sewage Treatment) att inledas. Stiftelsen genomför projektet i samarbete med Helsingfors stads miljöcentral och 16 andra internationella partner. Syftet med projektet är att minska utsläppen av näringsämnen och gifter från industriavfallsvatten till kommunala reningsverk och därefter i hela Östersjöns avrinningsområde.